Dosar 3a-61/24 judecătoria Edineț, sediul Dondușeni, judecător Lilia Țurcan

Decizie

02 iunie 2024 mun. Bălți

Colegiul civil şi de contencios administrativ al Curţii de Apel Bălţi

în componenţă:
Preşedintele şedinţei Adriana Garbuz
Judecătorii Iulia Grosu și Andrian Ciobanu
Grefierul Roxana Iacubovscaia

examinând în şedinţă publică cererea de apel declarată de Filipaș Ruslan prin intermediul avocatului Banaru Vadim împotriva hotărârii Judecătoriei Edineț, sediul Dondușeni din 01 iunie 2024, la cererea de chemare în judecată în contencios administrativ formulată de Filipaș Ruslan prin intermediul avocatului Banaru Vadim către Consiliul electoral al circumscripției Comunale Tîrnova nr.13/21 r-nul Dondușeni cu privire la anularea Hotărîrii nr. 27 din 30 mai 2024 ,, Cu privire la sesizările nr.34/32-2595 și nr.34/32-2590 din 28 mai 2024 a Inspectoratului de Poliție Dondușeni,,,-

Constată:

Pretenţiile reclamantului:

La data de 01 iunie 2024, în instanța de judecată cu cererea de chemare în judecată în temeiul prevederilor art.98 Cod electoral s-a adresat Filip Ruslan prin intermediul avocatului Banaru Vadim, către Consiliul electoral al circumscripției Comunale Tîrnova r-nul Dondușeni nr.13/21 cu privire la anularea Hotărîrii nr. 27 din 30 mai 2024 ,, Cu privire la sesizările nr.34/32-2595 și nr.34/32-2590 din 28 mai 2024 a Inspectoratului de Poliție Dondușeni,,.

În motivarea cererii de chemare în judecată Filip Ruslan prin intermediul avocatului Banaru Vadim a invocat, că prin hotărârea Consiliului electoral al circumscripţiei comunale Tîmova nr. 13/21, r-1 Donduşeni nr. 13 din 25 aprilie 2024, Filipaş Ruslan a fost înregistrat în calitate de candidat la funcţia de primar al comunei Tîrnova, r-nul Dondușeni pentru alegerile locale noi din 19 mai 2024.

Pe data de 19 mai 2024 în cadrul primului tur al alegerilor Filipaş Ruslan a obţinut 355 voturi şi a acces în turul doi care va avea loc pe data de 2 iunie 2024.

Pe data de 29 mai 2024 la consiliul electoral au fost depuse două sesizări din partea IP Donduşeni prin care se informează despre înregistrarea a doua denunţuri oficiale din partea cetăţenilor Lisnic Sergiu, Lungu Elena şi Socolovchi Dumitru. Potrivit acestor denunţuri contestatarul este acuzat precum că ar fi oferit 500 de lei pentru a vota în favoarea sa la alegeri.

Pe data de 30 mai 2024 contestatarul a depus la procuratura Donduşeni o plângere penală împotriva cetăţenilor Lisnic Sergiu, Lungu Elena şi Socolovchi Dumitru pentru denunţare falsă cu solicitarea intentării unei urmări penale în vederea tragerii la răspundere în baza art. 311 Cod penal.

În adresa organului electoral, pe data de 30 mai 2024 a fost depusă o referinţă detaliată asupra cazului şi copia plângerii penale.

Şedinţa consiliului a început la ora 14.00 pe data de 30 mai 2024 în cadrul şedinţei inspectorul de sector al IP Donduşeni a informat organul electoral despre faptul că sunt depuse denunţuri dar

materialele se află în examinare şi urmează a fi transmise după competenţă. Reprezentantul organului de poliţie nu a solicitat anularea înregistrării concurentului electoral.

În pofida faptului că reprezentantului concurentului electoral a solicitat examinarea în şedinţă a argumentelor expuse în referinţă şi audierea în calitate de martori a cetăţenilor care au informat despre pretinsele acte de corupţie, toate aceste demersuri au fost respinse nemotivat.

În aceeaşi şedinţă, preşedintele consiliului electoral a dat citirii proiectului de hotărâre care deja era pregătit din timp prin care a propus anularea înregistrării. Ca rezultat, după o mulţime de încălcări procedurale ce ţine de examinarea contestaţiilor, CECE Tîrnova nr. 13/21, a votat unanim proiectul de hotărâre.

Astfel, prin Hotărârea nr. 27 din 30 mai 2024 s-a luat act de sesizările IP Donduşeni şi s-a anulat înregistrarea candidatului la funcţia de primar al comunei Tîrnova pentru alegerile locale noi din 19 mai 2024 din partea partidului politic „Şansă”, domnul Ruslan Filipaş (se anexează).

Pe data de 31 mai 2024 în adresa Comisiei Electorale Centrale la orele 8.40 a fost depusă o cerere prealabilă prin care a fost solicitat anularea hotărârii nr. 27 din 30 mai 2024 a CECE Tîmova şi repunerea în drepturi electorale a candidatului.

La şedinţa Comisiei Electorale Centrale din 31 mai 2024 cererea prealabilă a fost respinsă.

Cu privire la procedura administrativă aplicată invocă contestatarul că nu a avut posibilitate de a lua cunoştinţă cu materialele dosarului administrativ, să pregătească poziţia sa de apărare, să prezinte probe şi argumente, să fie audiat efectiv. Referinţa nu a fost examinată şi nu a fost dezbătură, s-a refuzat audierea cetăţenilor care au depus denunţuri false iar proiectul de hotărâre era pregătit din timp. Contestatarul nu a beneficiat de dreptul la un proces echitabil şi dreptul la apărare nici la o etapă a procedurii administrative.

Consideră că acest fapt reprezintă o gravă încălcare a procedurii şi eludarea normelor imperative ale codului administrativ cu privire la efectuarea unei proceduri administrative.

Cu referire la normele Codului administrativ, art.70, art.32 alin.(2), art.83 și art.94 consideră că drepturile garantate ale participantului la procedura administrativă au fost grav încălcate de către CECE Tîrnova nr.13/21. Contestatarul în cadrul acestei proceduri administrative a avut parte doar de tratament discriminatoriu, contrar legii, fără respectarea bunei credinţei şi cu o vădită părtinire şi dispreţ. Atunci când se iau decizii de anulare a înregistrării unui candidat în alegeri, acest fapt reprezintă una din cele mai grave sancţiuni şi afectarea unui drept fundamental, la alegeri libere şi dreptul de a fi ales.

Invocă contestatorul că Hotătârea CECE Tîrnova nr. 13/21 nr. 27 din 30 mai 2024 este ilegală şi netemeinică atât din punct de vedere formal cît şi pe fond.

În primul rând, contrar prevederilor imperative ale legii autoritatea pârâtă nu şi-a motivat propria hotărâre. Tot textul actului conţine doar relatarea celor expuse în sesizările poliţiei, apoi CECE, enumeră formal unele norme din legislaţia electorală şi ignoră în totalitate argumentele expuse în referinţă. Susține, că organul electoral nu a dat nicio apreciere informaţiilor prezentate, nu a analizat careva probe, nu a constata legătura cauzală între pretinsele încălcări şi candidatul Filipaş care respinge categoric acuzaţiile aduse.

Declaraţiile a trei cetăţeni care au depus denunţ la poliţie sunt identice şi nu corespund adevărului. Aceste acţiuni reprezintă nu altceva decât o metodă murdară de campanie electorală, cu scop de a denigra un concurent electoral şi a-l elimina din alegeri cu doar câteva zile înainte de turul doi al alegerilor.

Organul electoral a refuzat să examineze circumstanţele acuzaţiilor aduse. Poliţia a informat doar despre depunerea unor astfel de denunţuri dar nu a emis niciun act juridic care ar confirma cel expuse. Materialele abia se află în examinare. Nu a fost verificat cine a mai văzut exact că au

fost oferiţi aceşti bani; oare nu poate fi o provocare din partea concurenţilor sau persanelor de rea credinţă pentru a denigra imagina candidatului; există alte probe incontestabile că banii aparţin candidatului; există alte probe incontestabile că acţiunea a fost pusă la cale anume de candidat;

Consideră că în circumstanţele date doar organele de urmărire penală şi organele procuraturii urmează să investigheze minuţios, cu atragerea martorilor, efectuarea altor acţiuni de investigaţie şi de urmărire cu scop de a afla adevărul. Pentru faptul dat este nevoie să fie respectate toate procedurile legale, cu respectarea unui proces echitabil, dreptului la apărare şi respectarea principiului prezumţiei de nevinovăţie.

Remarcă faptul, că organul electoral nu a examinat desinestătotor circumstanţele de fapt şi nu a verificat temeinicia contestaţiilor şi sesizărilor dar a acceptat necondiţionat poziţia doar a unei părţi.

Consideră că actul administrativ contestat, contrar prevederilor art. 118 Cod administrativ, nu este motivat. Or, motivarea trebuie să justifice prin forţa logicii, raţionamentelor, probelor şi normelor de drept, toate elementele care compun legalitatea actului administrativ, însă, la caz această exigenţă lipseşte.

Totodată, încălcările descrise, incertitudinea şi netransparenţa actului administrativ fac dovada caracterului incert al acestuia. Potrivit art. 119 alin. (1) din Codul administrativ, conţinutul unui act administrativ individual trebuie să fie suficient de cert. Dat fiind că actul administrativ contestat nu este motivat referitor la temeiurile de fapt privind anularea înregistrării constituie un act administrativ individual ilegal.

Or, măsura oficială întreprinsă de consiliul electoral demonstrează exercitarea dreptului discreţionar cu încălcarea prevederilor art. 137 Cod administrativ. Din acest punct de vedere constatarea formală, fără nicio examinare efectivă, cu privire la verificarea temeiurilor de anulare, contravine art. 21 alin. (3) şi 29 din Codul administrativ. Scopul legitim urmărit de către autoritatea pârâtă prin emiterea/întocmirea actului administrativ, nu doar că nu este motivat, dar nici rezonabil.

In acelaşi timp, deşi actul administrativ unde se manifestă puterea discreţionară se referă la aspectele care, într-un cadru legal, conferă autorităţii publice (consiliului electoral) o anumită libertate de decizie, acest lucru presupune, că decizia luată în mod discreţionar, trebuie să fie una optimă, să corespundă finalităţii actului, sensului legislaţiei în vigoare, principiilor generale ale dreptului intern şi internaţional, drepturilor şi libertăţilor fundamentale ale omului.

Exercitarea dreptului discreţionar nu permite desfăşurarea unei activităţi administrative arbitrare. Astfel, instanţa de judecată analizează dacă, în procesul activităţii sale decizionale, autoritatea publică a realizat dreptul discreţionar: 1) cu respectarea limitelor de competenţă şi regulilor de procedură instituite de lege; 2) cu luarea în considerare tuturor faptele relevante; 3) conform scopului acordat prin lege.

Menționează că în speța descrisă, autoritatea publică a ignorat în totalitate aceste cerințe legale: regulile de procedură au fost ignorate în totalitate; nu au fost analizate circumstanţele şi faptele importante cazului iar decizia luată contravine cel mai grav scopului urmărit de lege şi care este total disproporţionată.

Autoritatea pârâtă a ignorat în totalitate argumentele reprezentantului contestatarului, nici nu a dat posibilitate să fie audiat efectiv. Proiectul hotărârii era deja gata perfectat cu soluţia identificată din timp - anularea înregistrării, fiind încălcate procedurile legale de examinare a contestațiilor.

Sesizările din partea Poliţiei urmau a fi declarate inadmisibile dat fiind că nu se încadrează în condiţiile prevăzute la art. 93 şi 94 din Codul electoral. Iar organul electoral nu a demarat o procedură de control din oficiu, cel puţin nu există niciun act care ar confirma acest fapt.

Astfel, constată că organul de poliţie nu este subiect de depunere a astfel de acte în adresa organului electoral. Organul electoral, anulând înregistrarea deja după alegeri a încălcat grav prevederile art. 95 alin. (7) don Codul electoral care prevede că cererile de anulare a înregistrării, a acreditării sau a confirmării subiecţilor electorali se depun la organul electoral competent cel târziu cu 5 zile înainte de ziua alegerilor. Cererile depuse după acest termen se examinează concomitent cu centralizarea si confirmarea rezultatelor alegerilor.

Acuzaţiile nefondate menţionate în sesizare reprezintă acuzaţii penale iar coruperea alegătorilor este infracţiune prevăzută de art. 181^1 din Codul penal.

Mai menționează contestatarul, că Inspectoratul de poliţie Donduşeni nici nu avea competenţa de a examina astfel de plângeri şi urma să transmită materialele Centrului Naţional Anticorupţie dar nu organului electoral. Organul de poliţie sau altă instituţie a statului poate informa organul electoral doar dacă o încălcare de lege este confirmată definitiv prin decizii definitive ale unui agent constatator sau ale instanţei de judecată.

Astfel, chiar dacă, ipotetic ar fi existat careva temeiuri de a depune o cerere de anulare a înregistrării unui candidat, atunci o asemenea acţiune este interzisă de lege, în cazul depistării a careva presupuse încălcări aceste fapte urmează a fi examinate doar în procesul confirmării sau infirmării rezultatelor alegerilor.

Consideră reclamantul că prin acest act administrativ, este prejudiciat grav, i se încalcă drepturile fundamentale la alegeri libere, este restrâns dreptul fundamental de a fi ales, este restrâns grav dreptul la libera exprimare, este discriminat în raport cu alţi concurenţi electorali, nu i se asigură condiţii echitabile la o campanie electorală în conformitate cu principiile constituţionale şi Codul electoral.

Pârâtul, cu regret a ignorat totalmente argumentele menţionate de reprezentantul contestatarei, nemaivorbind de faptul că nu s-a acordat timp de a veni cu probe suplimentare.

Astfel, organul electoral investit cu competență materială de examinare a sesizărilor, în procesul adoptării actului administrativ individual defavorabil contestat a omis unele principii ale examinării oricărei proceduri în faţa unei autorităţi cu drept de decizie, producătoare de efecte juridice - principiul disponibilităţii şi principiul egalităţii armelor, fiind elemente esenţiale al dreptului la un proces echitabil.

Astfel, cu toate că reprezentantul contestatarului a adus unele explicaţii în şedinţă, CECE nici măcar formal nu a combătut în hotărârea contestată argumentele prezentate, decât prin alegaţii formale şi nemotivate. Prin aceasta organul electoral a sfidat prevederile Regulamentului CEC cu privire la examinarea contestaţiilor, iar actul administrativ emis este ilegal.

Respectiv, autoritatea pârâtă în cadrul puterii sale discreţionare, având obligaţia de a explica de că a adoptat o anumită conduită din mai multe posibile nu şi-a îndeplinit obligaţiile care îi revin în temeiul legii. Or, puterea discreţionară nu trebuie confundată cu posibilitatea de a acţiona arbitrar sau fără control. Cu referire la încălcarea unor drepturi fundamentale face referire reclamantul la art. 2 alin. (1) art. 38 din Constituţia RM.

Invocă că dreptul la alegeri libere este garantat şi de art. 3 protocolul I al Convenţiei europene pentru apărarea drepturilor omului şi a liberaţilor fundamentale, care garantează drepturi, deoarece stabileşte obligaţia înaltei Părţi Contractante de a organiza alegeri în condiţii care să asigure exprimarea liberă a opiniei oamenilor şi nu un drept sau o libertate particulară.

Prin hotărârea sa nr. 25/2010 Curtea Constituţională a subliniat că legiuitorul are obligaţia de a crea condiţii adecvate pentru realizarea voinţei suverane a poporului pe calea exercitării drepturilor electorale de către cetăţeni şi, respectiv, a formării unor organe autonome şi independente ale puterii publice, menite să transpună în viaţă interesele poporului şi să garanteze drepturile şi libertăţile omului şi cetăţeanului Republicii Moldova.

Prin actul contestat, CECE de fapt a sancţionat reclamantul pentru fapte pe care nu le-a comis, în legătură cu care a depus plângere penală pentru denunţ fals, acţiuni care nu au fost probate şi nici confirmate, pur şi simplu a anulat un drept fundamental constituţional cu doar trei zile înainte de alegeri.

În acest sens, este de remarcat că Dreptul la alegeri libere este strâns legat de alte două principii fundamentale protejate de Constituţie şi Convenţia Europeană - dreptul la libera exprimare a opiniei şi dreptul la libertatea de asociere.

Deja în mai multe cauze având ca obiect art. 10 din Convenţie Curtea a subliniat interdependenţa dintre dreptul la alegeri libere şi libertatea de exprimare, în aceste cauze s-a constatat că aceste drepturi, inclusiv libertatea de dezbateri politice, constituie baza oricărui regim democratic.

Alegerile reprezintă un element al exercitării drepturilor fundamentale ale omului şi mai ales a drepturilor civile şi politice. Alegerile echitabile reprezintă o competiţie politică, care are loc într-un mediu caracterizat prin încredere, transparenţă şi răspundere şi care permite alegătorilor să facă o alegere conştientă între alternativele politice distincte.

Mai invocă reclamantul, că restricţiile asupra exerciţiului unor drepturi sunt prevăzute expres în Legea Supremă şi nu pot fi extinse. Orice restricţie, înainte de a fi instituită, trebuie raportată la prevederile art. 54 din Constituţie, care prevede că restrângerea trebuie să fie proporţională cu situaţia care a determinat-o şi nu poate atinge existenţa dreptului sau a libertăţii. (HCC nr. 20/2001).

Menţionează că în speţa prin sancţiunea dispusă de către pârât, Hotărârea CECE contestată reprezintă o ingerinţă disproporţionată în substanţa dreptului de a fi ales, drept garantat de legea fundamentală şi de Convenţia Europeană.

Prin urmare, prin prisma jurisprudenţei CtEDO, dreptul de a fi ales, prevăzut de art. 3 din Protocolul nr. 1 al Convenţiei Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului şi Libertăţilor Fundamentale, nu este absolut şi permite „limitări implicite" însă aceste limitări trebuie să fie înscrise într-un proces echitabil fară abuzuri. Notează, că prin emiterea hotărârii contestate în baza unor denunţuri false, fără confirmarea pretinselor acte ilegale, fără existenţa vreunui act juridic corespunzător, autoritatea pârâtă, practic a recunoscut că reclamantul este vinovat de infracţiunea prevăzută de art. 181^1 Cod penal. Prin aceste acţiuni administrative abuzive fiind sfidat principiul prezumţiei nevinovăţiei garantat de art. 21 din Constituţie şi Convenţia Europeană.

Principiul prezumţiei nevinovăţiei este enunţat în actele internaţionale la care Republica Moldova este parte, în special art. 11 al Declaraţiei Universale a Drepturilor Omului. Prezumţia nevinovăţiei este aplicată în cadrul jurisprudenţei europene, fiind parte integrantă a dreptului la un proces echitabil. Acest principiu prevede, printre altele, şi obligaţia instanţelor judecătoreşti naţionale, precum şi a autorităţilor publice, de a nu susţine în niciun fel de circumstanţe că o persoană este vinovată de comiterea unei infracţiuni, dacă această infracţiune nu a fost dovedită pe cale judiciară.

Concluziile despre vinovăţia persoanei de săvârşire a infracţiunii nu pot fi întemeiate pe presupuneri. Respectarea acestei reguli are drept rezultat efecte juridice favorabile sau

posibilitatea survenirii acestora în cazul în care toate dubiile privind probarea învinuirii care nu pot fi înlăturate, în condiţiile CPP al RM, se interpretează în favoarea bănuitului, învinuitului, inculpatului. În cazul Popovici vs Moldova Curtea Europeană a Drepturilor Omului a constatat că a avut loc violarea art. 6 al Convenţiei, şi anume a pct. 2 - încălcarea principiului intangibil al prezumţiei nevinovăţiei.

Solicită reclamantul emiterea unei încheieri cu informarea pârâtului privind suspendarea de drept a hotărârii nr. 27 din 30 mai 2024 în baza prevederilor art. 101 alin. (5) din Codul electoral şi 171 alin. (5) din Codul administrativ; anularea hotărârii nr. 27 din 30 mai 2024 al CECE Tîrnova, r. Donduşeni nr. 13/21; restabilirea în drepturi electorale a candidatului Ruslan Filipaş în cadrul turului doi al alegerilor noi pentru funcţia de primar al com. Tîrnova. r. Donduşeni.

În referința depusă la data de 01 iunie 2024 de către Consiliul Electoral al Circumscripţiei Electorale comunale Tîrnova, nr. 13/21 se invocă următoarele: La data de 28 mai 2024 de la Inspectoratul de Poliţie Donduşeni au fost solicitate copiile autentificate ale materialelor înregistrate în REI-2 a Inspectoratului de Poliţie Donduşeni cu nr. 20241101317, nr. 20241101318 şi nr. 20241101326. Materialele prezentate conţin copiile Ordonanţelor şi Proceselor-verbale de ridicare a obiectelor şi documentelor, conform cărora în incinta Primăriei com. Tîmova, de la Lisnic Sergiu a fost ridicată o bancnotă cu nominalul de 500 lei, cu seria H.0024 şi nr. 203237, de la Lungu Elena a fost ridicată o bancnotă cu nominalul de 500 lei, cu seria H.0040 şi nr. 349403 şi de la Socolovschi Dumitru a fost ridicată o bancnotă cu nominalul de 500 lei, cu seria H0014 şi nr. 270741, care ulterior au fost împachetate şi sigilate.

În explicaţia sa, cu referire la sesizările IP Donduşeni, domnul Filipaş Ruslan, menţionează că, faptele relatate nu corespund adevărului, nu sunt probate şi sesizările în esenţă urmează a fi declarate inadmisibile din următoarele considerente: în art. 91, alin.(l) sunt redate temeiurile de inadmisibilitate şi art.93 alin.(2) lit. a) redă că IP Donduşeni nu este subiect şi nici alegător, candidat sau concurent electoral sau altă formaţiune politică. Un alt argument este lipsa probelor care ar demonstra existenţa presupuselor fapte.

Indică, că sesizările indică la trei cauze penale, asupra cărora urmează să se expună procuratura printr-un act procedural, unde vor fi stabilite toate circumstanţele, iar asupra vinovăţiei urmează să se expună instanţa de judecată.

La fel Filipaş Ruslan consideră că, toate circumstanţele urmează să fie elucidate nu de Consiliul Electoral al Circumscripţiei Electorale comunale Tîrnova nr. 13/21, dar de organele de drept, în acest context solicită să fie declarate inadmisibile declaraţiile din sesizări în temeiul art. 93, alin. (2), lit a) Cod Electoral.

La data de 29 mai 2024, în cadrul primei şedinţe, membrii CECE com. Tîrnova nr. 13/21 au examinat sesizările respective şi copiile materialelor prezentate de către Inspectoratul de Poliţie Donduşeni. În şedinţă a fost decis, prin vot unanim, amânarea şedinţei pentru ziua de 30 mai 2024, pentru audierea suplimentară a persoanelor care au depus denunţurile respective, precum şi a reprezentantului Inspectoratului de Poliţie Donduşeni.

La data de 30 mai 2024, fiind invitat în şedinţă, Şeful Sectorului de Poliţie nr.l Donduşeni, Vădim Barbăscumpă, a comunicat despre faptul că, Inspectoratul de Poliţie Donduşeni a fost sesizat de către cetăţeni din localitate despre coruperea alegătorilor cu bani, şi, ca organ de constatare, ei sunt obligaţi să documenteze cazurile şi să le transmită conform competenţei. La fel, el a comunicat că, persoanele care au făcut denunţ şi au fost solicitate să fie prezente, nu pot fi audiate în şedinţa dată, deoarece cazurile date vor fi examinate prin prisma contravenţiilor şi infracţiunilor prevăzute de legislaţia contravenţională şi penală a Republicii Moldova şi urmează

să fie păstrat secretul anchetei. Este de menţionat faptul că, în cadrul documentării cazurilor, persoanele vizate au fost audiate de către colaboratorii de poliţie, dând declaraţii explicite în procesele-verbale de consemnare a declaraţiilor.

În urma examinării sesizărilor cu nr. de înregistrare 34/32-2595 şi 34/32-2590 şi studierii cazurilor semnalate de Inspectoratul de Poliţie Donduşeni şi anume acţiunilor ilegale de oferire de către candidatul la funcţia de primar al com. Tîrnova, Filipaş Ruslan a mijloacelor financiare în sumă de 500 lei, pentru a vota în favoarea acestuia şi Partidului Politic ”Şansă”, de care este promovat, membrii CECE com. Tîrnova nr. 13/21 prin vot unanim „pentru” au votat anularea înregistrării candidatului la funcţia de primar al com. Tîrnova, desemnat de către Partidul Politic ”Şansă”. Participanţii la procedura administrativă au fost informaţi despre hotărârea adoptată.

Hotărîrea nr.27 din 30 mai 2024 emisă de CECE com. Tîrnova a fost contestată cu cerere prealabilă la Comisia Electorală Centrală RM. În urma examinării acesteia a fost adoptată Hotărîrea CEC nr. 2568 din 31 mai 2024, ”Cu privire la cererea prealabilă nr. CEC-7/14191 din 31 mai 2024 a lui Filipaş Ruslan”, prin care s-a dispus respingerea ca neîntemeiată a cererii prealabile depuse de către Filipaş Ruslan şi menţinerea Hotărârii nr.27 din 30 mai 2024 emise de CECE com. Tîrnova ”Cu privire la sesizările nr. 34/32−2595 si nr.34/32-2590 din 28 mai 2024 a Inspectoratului de poliţie Donduşeni”.

Deci, organele de drept pot sesiza (în cadrul exercitării atribuţiilor funcţionale) organele electorale în legătură cu abaterile de la cadrul legal, aceasta fiind o competenţă a acestora.

Prin urmare, sesizările înaintate de entităţile publice au un regim distinct de cel al contestaţiilor care se depun numai de competitorii electorali şi alegători conform art. 94 alin. (1) din Codul electoral nr. 325/2022, sub incidenţa cărora cade orice petiţie care întruneşte condiţiile de admisibilitate.

Astfel, pornind de la faptul că inspectoratul de poliţie, ca parte componentă a organelor de drept condusă de Ministerul Afacerilor Interne, are atât dreptul, cât şi obligaţia de a sesiza organele electorale în vederea neadmiterii încălcării cadrului normativ electoral, ale căror acte nu cad sub incidenţa regimului juridic al contestaţiilor aplicabil competitorilor electorali, argumentul formulat de contestatar în acest sens îl consideră neîntemeiat.

În ceea ce priveşte punctul de vedere al contestatarului, potrivit căruia anularea înregistrării poate fi dispusă numai după ce în ordinea penală este dovedită incontestabil vinovăţia persoanei implicate, Comisia reţine următoarele aspecte cu titlu de principiu:

În pct. 157 din Hotărârea Curţii Constituţionale nr. 134 din 13.12.2016 privind confirmarea rezultatelor alegerilor şi validarea mandatului de Preşedinte al Republicii Moldova se spune: „Curtea reţine, coruperea alegătorilor trebuie privită ca o gravă încălcare a principiilor alegerilor libere şi democratice, inclusiv a procesului echitabil şi transparent al alegerilor. Asemenea încălcări creează precondiţii pentru a pune la îndoială legalitatea şi legitimitatea alegerilor. De asemenea, aceste încălcări pot influenţa considerabil asupra rezultatelor alegerilor”.

Caracterul grav al fenomenului coruperii alegătorilor s-a regăsit ca apreciere a temeiniciei declarării neconstituţionalităţii unui partid politic. Respectiv, Curtea constituţională în pct. 153 al hotărârii sale nr. 10/2023 privind controlul constituţionalităţii Partidului Politic „Şor” a stabilit: „Curtea conchide că finanţarea netransparentă şi ilegală a activităţii Partidului „Şor” şi coruperea alegătorilor sunt incontestabile. Aceste acţiuni sistematice, continue şi în proporţii semnificative limitează în mod substanţial procesul democratic al alegerilor şi constituie un factor descurajator nu doar pentru ceilalţi concurenţi electorali dar şi pentru alegătorii care cred sincer în valorile democratice. Curtea subliniază că participarea unui asemenea partid la procesul de formare a voinţei de stat nu este permisă într-o democraţie liberă”.

Aşadar, raportând această reglementare la argumentele formulate de contestatar, este relevant scopul legal urmărit care poate fi dedus din motivarea în procesul elaborării normative a acesteia.

Potrivit notei informative la amendamentul prin care s-a introdus reglementarea respectivă, necesitatea acesteia rezidă din următoare considerente.

Procesele electorale, reieşind din natura acestora, sunt limitate în timp, iar procesele penale, care includ garanţiile, inclusiv statuate de acte internaţionale, de regulă, esenţial depăşesc perioada electorală. Prin urmare, atestarea unor fapte de corupere a alegătorilor în cadrul campaniei electorale a unui competitor electoral, conform prevederilor legale actuale, nu poate servi temei pentru reacţie din partea organelor electorale atâta timp cât nu există finalitatea procesului penal în acest sens prin emiterea unei sentinţe definitive de condamnare în baza art. 181^1 din Codul penal.

Remară pîrîtul că, în perioada electorală organele electorale la general şi Comisia Electorală Centrală, în special, este deseori sesizată asupra faptelor de corupere a alegătorilor, atestate şi de misiuni de observare, inclusiv cele efectuate de organizaţiile obşteşti. Astfel, ţinând cont de faptul că fenomenul coruperii alegătorilor persistă, însă nu este combătut prompt şi operativ, în special în cadrul procesului electoral, în vederea neadmiterii la funcţii elective a persoanelor care recurg la aceste practici ilegale de influenţare a voinţei alegătorilor, se atestă necesitatea instituirii unui mecanism eficient de prevenire şi combatere.

În acest sens, se propune ajustarea cadrului legal astfel încât să fie posibil de constatat fapte de corupere a alegătorilor de către organele electorale şi dispunerea anulării înregistrării candidatului şi/sau a concurentului electoral (partid politic/bloc electoral).

„Prin urmare, modificările operate la Codul electoral vin să instituie un nou temei de aplicare a sancţiunii care constă în anularea înregistrării subiecţilor electorali. Astfel, în cazul constatării de către organul electoral a coruperii alegătorilor sau susţinătorilor prin oferirea de bani, bunuri, servicii ori alte foloase în vederea determinării alegătorului/susţinătorului să îşi exercite sau să nu îşi exercite drepturile electorale în cadrul alegerilor, Comisia Electorală Centrală va aplica sancţiunea înregistrării concurentului electoral. Luând în considerare riscurile şi pericolul care-l poate produce fenomenul coruperii alegătorilor, anularea înregistrării concurentului electoral reprezintă o sancţiune proporţională şi disuasivă. Or, sancţiunile administrative propuse fortifică caracterul de prevenţie a faptelor prejudiciabile ce urmăresc compromiterea principiului democraţiei alegerilor. Totodată, se diferenţiază procedurile electorale de cele contravenţionale /penale, acestea nefiind direct interdependente, ceea ce va oferi posibilitatea combaterii fenomenului de corupere a alegătorilor, care atentează la legitimitatea puterii în stat dobândite în urma alegerilor, chiar în perioada electorală”.

Deci, din motivaţia citată reiese cert că norma a fost introdusă anume în vederea desprinderii proceselor electorale de cele penale, în aşa fel încât abaterile de la această normă să fie oprite în manieră eficientă, fără a fi blocate de procedurile procesual penale care ar putea afecta caracterul legitim al puterii obţinute în urma unor alegeri libere și corecte.

Astfel, în situaţia în care organului electoral i-au fost notificate denunţurile privind fapte de corupere a alegătorilor, depuse sub sancţiunea tragerii la răspundere penală pentru denunţ fals, în lipsa altor argumente plauzibile, o abordare contrară celei contestate ar fi în contradicţie cu scopul urmărit de legiuitor, precum şi contrar competenţei funcţionale care excedă aprecierea veridicităţii denunţurilor respective.

Poziţia instanţei de fond:

Prin hotărîrea judecătoriei Edineț, sediul Dondușeni din 01 iunie 2024 cererea de chemare în judecată înaintată de candidatul la funcția de primar al com. Tîrnova r-nul Dondușeni Filipaș Ruslan, reprezentat de avocatul Banaru Vadim împotriva Consiliului electoral al circumscripției comunale Tîrnova r-nul Dondușeni nr. 13/21, privind anularea hotărârii nr. 27 din 30 mai 2024 al CECE Tîrnova, r-nul Dondușeni nr. 13/21; restabilirea în drepturi electorale a candidatului Filipaș Ruslan în cadrul turului doi al alegerilor noi pentru funcția de primar al com. Tîrnova. r. Dondușeni s-a respins, ca fiind neîntemeiată.

Solicitarea apelantului:

La data de 01 iunie 2024, avocatul Banaru Vadim, în interesele reclamantului Filipaș Ruslan a depus cerere de apel împotriva hotărîrii instanței de fond. Consideră hotărîrea neîntemeiată, solicită admiterea apelului, emiterea unei încheieri cu informarea intimatului/pârâtului privind suspendarea de drept a hotărârii nr. 27 din 30 mai 2024 în baza prevederilor art. 101 alin. (5) din Codul electoral şi 171 alin. (5) din Codul administrativ, casarea integrală a hotărârii Judecătoriei Edineţ, sediul Dondușeni din 01 iunie 2024, emiterea unei noi hotărâri prin care să fie admisă contestaţia apelantului, să fie anulată hotărârea hotărârii nr. 27 din 30 mai 2024 al CECE Tîrnova, r. Dondușeni nr. 13/21, cu restabilirea tuturor drepturilor electorale ale dlui Ruslan Filipaş în calitate de candidat la funcţia de primar al com. Tîrnova. r. Dondușeni.

Termenul de declarare a apelului:

Articolul 231 alin. (1) Cod administrativ prevede că hotărîrile judecătoriilor adoptate în contenciosul administrativ pot fi contestate cu apel.

Potrivit art. 232 alin.(1) din Codul administrativ, apelul se depune la instanța de judecată care a emis hotărârea contestată în termen de 30 de zile de la pronunțarea dispozitivului hotărârii, dacă legea nu stabilește un termen mai mic.

Articolul 2 alin.(2) Cod administrativ stipulează că anumite aspecte ce țin de activitatea administrativă privind domenii specifice de activitate pot fi reglementate prin norme legislative derogatorii de la prevederile prezentului cod numai dacă această reglementare este absolut necesară și nu contravine principiilor prezentului cod.

În conformitate cu dispozițiile art. 5 alin. (3) din Legea cu privire la actele normative nr.100 din 22.12.2017, normele juridice speciale sînt aplicabile în exclusivitate anumitor categorii de raporturi sociale sau subiecţi strict determinaţi. În caz de divergenţă între o normă generală şi o normă specială, care se conţin în acte normative de acelaşi nivel, se aplică norma specială.

În conformitate cu art. 95 alin. (1), (8) Cod electoral, în perioada electorală, termenul general de depunere a contestaţiilor este de 3 zile, care se calculează începând cu ziua următoare zilei în care a fost săvârşită acţiunea, a fost identificată inacţiunea sau a fost adoptată hotărârea. Înaintarea acţiunilor în contencios administrativ, precum şi exercitarea căilor de atac împotriva actelor judecătoreşti se efectuează în termenul stabilit la alin. (1).

Din materialele cauzei rezultă că Judecătoria Edineț sediul Dondușeni a pronunțat dispozitivul hotărârii la data de 01 iunie 2024, tot la data de 01 iunie 2024 a fost contestată cu apel hotărîrea instanței de fond, ceea ce confirmă faptul că cererea de apel este declarată cu respectarea termenului legal de contestare.

Argumentele părţilor:

Apelantul Filipaș Ruslan prin intermediul avocatului Banaru Vadim în cererea de apel invocă aceliași motive invocate și în cererea de chemare în judecată.

Suplimentar celor invocate susține precum că instanţa de fond a emis o hotărârea ilegală şi neîntemeiată, în contradicţie cu circumstanţele de fapt şi de drept ale cazului. Acceptând necondiţionat poziţia intimatului, fără nicio verificare şi analiză a argumentelor apelantului constituind o sfidare gravă a legii şi principiului unui proces echitabil.

Invocă că instanţa de fond nu a examinat cerinţele şi argumentele apelantului referitor la legalitatea actului contestat, referitor la procedura adoptării şi alte circumstanţe.

A ignorat în totalitatea argumentele apelantului cu privire la proporţionalitatea aplicării celei mai dure sancţiuni în domeniul electoral - anularea înregistrării.

În totalitate a ignorat jurisprudenţa Curţii Constituţionale ale RM în materie electorală care prevede expres că instanţa nu se poate baza pe presupuneri şi pe acte care nu constituie documente constatatoare definitive etc.

Instanţa de fond nu a dat apreciere circumstanţelor legate de încălcarea gravă a dreptului la apărare al apelantului şi încălcarea procedurilor administrative de audiere şi de prezentare a probelor.

Reține apelantul, că instanţa a ignorat și faptul că actul administrativ contestat practic nu este motivat şi total incert, ignorînd argumentele cu privire la sfidarea totală a procedurii legale de examinare a contestaţiilor electorale şi de inadmisibilitate a probelor care nu corespund prevederilor legale.

Omisiunea de a analiza argumentele menţionate supra denotă că instanţa de fond a încălcat drepturile apelantului la un proces echitabil, garantat de art.6 din Convenţia Europeană.

Consideră că prin omisiunea instanţei de fond de a răspunde argumentelor invocate în cererea de chemare în judecată, apelantul este îndreptăţit să susţină că Hotărârea Judecătoriei Edineț, sediul Dondușeni din 01 iunie 2024, nu este suficient motivată şi că poziţia sa în cauza de contencios administrativ nu a fost examinată în mod echitabil, ceea ce presupune încălcarea art. 6 din Convenţia Europeană.

În ședința de judecată a instanței de apel avocatul Banaru Vadim, în interesele reclamantului Filipaș Ruslan a susținut cererea de apel înaintată pe motivele invocate.

Reclamantul/apelant Filipaș Ruslan fiind prezenta a indicat că susține poziția avocatului, solicită să fie admis apelul.

Reprezentantului CECE com Tîrnova r-nul Dondușeni, Berladean Lilia prin cerere a solicitat examinarea cauzei în absența sa, indicînd că este deacord cu hotărîrea instanței de fond, solicită să fie respins apelul înaintat cu menținerea hotărîrii fără modificări.

Aprecierea instanţei de apel:

Analizând legalitatea hotărârii atacate, prin prisma argumentelor invocate în cererea de apel și materialelor din dosar, Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil și de contencios administrativ al Curții de Apel Bălți consideră pasibilă de respingere cererea de apel din următoarele considerente.

Potrivit art. 98 alin. (1), (3) Cod electoral, în ordinea procedurii contenciosului administrativ, instanțele de judecată competente examinează acțiunile în domeniul electoral după cum urmează: curțile de apel soluționează cererile de apel împotriva actelor judecătorești emise de judecătorii în cadrul litigiilor electorale.

Alineatul (2) al art. 98 Cod electoral prevede, că acțiunea în contencios administrativ înaintată la instanța de judecată competentă se examinează în conformitate cu prevederile prezentului cod și ale Codului administrativ.

Conform art.101 alin. (6), (7) Cod electoral, instanțele judecătorești adoptă și pronunță hotărâri și decizii, precum și emit încheieri în conformitate cu prevederile Codului administrativ și ale Codului de procedură civilă. Actele judecătorești emise în condițiile prezentului capitol sunt definitive și executorii din momentul pronunțării, cu excepția cazurilor de suspendare a executării acestora.

Actele cauzei atestă, că prin hotărârea Consiliului electoral al circumscripției comunale Tîrnova nr. 13/21, r-nul Dondușeni nr. 13 din 25 aprilie 2024, Filipaș Ruslan a fost înregistrat în calitate de candidat la funcția de primar al comunei Tîrnova, r-nul Dondușeni pentru alegerile locale noi din 19 mai 2024.

La data de 19 mai 2024 în cadrul primului tur al alegerilor Filipaș Ruslan a obținut 355 voturi și a acces în turul doi care va avea loc pe data de 02 iunie 2024.

Ulterior, la data de 29 mai 2024 la consiliul electoral au fost depuse două sesizări din partea IP Dondușeni prin care se informează despre înregistrarea a două denunțuri din partea cetățenilor Lisnic Sergiu, Lungu Elena și Socolovchi Dumitru. Potrivit acestor denunțuri contestatarul este acuzat precum că ar fi oferit cite 500 de lei fiecăruia pentru a vota în favoarea sa la alegeri.

Ca urmare a sesizărilor înaintate, la data de 30 mai 2024 contestatarul Filipaș Ruslan a depus la procuratura Dondușeni o plângere penală împotriva cetățenilor Lisnic Sergiu, Lungu Elena și Socolovchi Dumitru pentru denunț fals cu solicitarea intentării unei urmări penale în vederea tragerii la răspundere a acestora în baza art. 311 Cod penal al RM. În adresa organului electoral, la data de 30 mai 2024 a fost depusă o referință asupra cazului și copia plângerii penale.

În cadrul ședinței consiliului din 30 mai 2024, inspectorul de sector al IP Dondușeni a informat organul electoral despre faptul că sunt depuse denunțuri, materialele se află în examinare și urmează a fi transmise după competență.

Prin Hotărârea nr. 27 din 30 mai 2024 a CECE Tîrnova s-a luat act de sesizările IP Dondușeni și s-a anulat înregistrarea candidatului la funcția de primar al comunei Tîrnova, pentru alegerile locale noi din 19 mai 2024 din partea partidului politic „Șansă”, domnul Filipaș Ruslan.

Filipaș Ruslan, la data de 31 mai 2024 a depus o cerere prealabilă în adresa Comisiei Electorale Centrale, prin care a solicitat anularea hotărârii nr. 27 din 30 mai 2024 a CECE Tîrnova și repunerea în drepturi electorale a candidatului.

Prin Hotărîrea Comisiei Electorale Centrale din 31 mai 2024 cererea prealabilă a fost respinsă ca fiind neîntemeiată.

Nefiind deacord cu cu Hotărîrea nr.27 din 30 mai 2024 a CECE Tîrnova, avocatul Banaru Vadim în interesele lui Filipaș Ruslan a înaintat prezenta cerere de chemare în judecată.

Prin hotărîrea judecătoriei Edineț, sediul Dondușeni din 01 iunie 2024 cererea de chemare în judecată înaintată de candidatul la funcția de primar al com. Tîrnova r-nul Dondușeni Filipaș Ruslan, reprezentat de avocatul Banaru Vadim împotriva Consiliului electoral al circumscripției comunale Tîrnova r-nul Dondușeni nr. 13/21, privind anularea hotărârii nr. 27 din 30 mai 2024 al CECE Tîrnova, r-nul Dondușeni nr. 13/21; restabilirea în drepturi electorale a candidatului Filipaș Ruslan în cadrul turului doi al alegerilor noi pentru funcția de primar al com. Tîrnova. r. Dondușeni s-a respins, ca fiind neîntemeiată.

În termenul stabilit de lege, apelantul Filipaș Rislan prin intermediul avocatului Banaru Vadim a contestat hotărârea Judecătoriei Edineț sediul Dondușeni din 01 iunie 2024 la Curtea de Apel Bălți, solicitând casarea acesteia și emiterea unei noi hotărâri potrivit căreia cererea de chemare în judecată în contencios administrativ să fie admisă.

Potrivit art.240 alin.(1) lit.a) Cod administrativ, examinând cererea de apel, instanța de apel adoptă una dintre următoarele decizii: respinge apelul.

Articolul 239 alin.(1) Cod administrativ reglementează că examinarea şi soluţionarea cererii de apel are loc în şedinţă publică, iar în cazuri de excepţie stabilite de lege – în şedinţă închisă. Dacă participanţii la proces convin de comun acord, examinarea şi soluţionarea cererii de apel are loc în procedură scrisă.

Potrivit art.194 alin. (1) Cod administrativ, în procedura în prima instanță, în procedura de apel și în procedura de examinare a recursurilor împotriva încheierilor judecătorești se soluționează din oficiu probleme de fapt și de drept.

Conform art.195 Codul administrativ, procedura acțiunii în contenciosul administrativ se desfășoară conform prevederilor prezentului cod. Suplimentar se aplică corespunzător prevederile Codului de procedura civilă, cu excepția art.169–171.

În conformitate cu prevederile art.231 alin. (2) din Codul administrativ, pentru procedura în apel se aplică corespunzător prevederile cap. II din cartea a treia, dacă din prevederile prezentului capitol nu rezultă altceva.

Colegiul reține, că în conformitate cu prevederile art. 219 Cod administrativ, instanța de judecată este obligată să cerceteze starea de fapt din oficiu în baza tuturor probelor legal admisibile, nefiind legată nici de declarațiile făcute, nici de cererile de solicitare a probelor înaintate de participanți. Instanța de judecată depune eforturi pentru înlăturarea greșelilor de formă, explicarea cererilor neclare, depunerea corectă a cererilor, completarea datelor incomplete și pentru depunerea tuturor declarațiilor necesare constatării și aprecierii stării de fapt. Instanța de judecată indică asupra aspectelor de fapt și de drept ale litigiului care nu au fost discutate de participanții la proces. Instanța de judecată nu are dreptul să depășească limitele pretențiilor din acțiune, însă, totodată, nu este legată de textul cererilor formulate de participanții la proces. Instanța de judecată poate avea o discuție juridică cu participanții la proces sau poate da în scris indicații cu privire la situația de drept a cauzei examinate.

Potrivit art.22 alin. (1) din Codul administrativ, autoritățile publice și instanțele de judecată competente cercetează starea de fapt din oficiu. Acestea stabilesc felul și volumul cercetărilor și nu sunt legate nici de expunerile participanților, nici de cererile lor de reclamare a probelor.

În conformitate cu art.130 Cod de procedură civilă, instanța judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multiaspectuală, completă, nepărtinitoare și nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul și interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege. Nici un fel de probe nu au pentru instanța judecătorească o forță probantă prestabilită fără aprecierea lor. Fiecare probă se apreciază de instanță privitor la pertinența, admisibilitatea, veridicitatea ei, iar toate probele în ansamblu, privitor la legătura lor reciprocă și suficiența pentru soluționarea cauzei.

Astfel, prevederile legale enunțate în mod expres obligă instanța de apel să verifice circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite și este obligată să verifice legalitatea hotărârii în întregul ei și să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Respectiv, conform practicii CEDO instanța de apel, potrivit regulilor unui proces echitabil pornind de la aprecierea rolului determinant al concluziilor sale, are obligația să examineze efectiv problemele esențiale care îi sunt supuse aprecierii și să nu se limiteze doar la însușirea motivelor și concluziilor date de instanța inferioară. (Hirro Balani c. Spaniei, nr.18064/91 din 09.12.1994 §27; Georgiadis v. Greciei nr.21522/93 din 29.05.1997 §43).

Subsecvent, instanța de apel accentuează că, potrivit recomandărilor Avizului nr.11 din 2008 al Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni în atenția Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei privind calitatea hotărârilor judecătorești se invocă că o motivație și o analiză clară, sunt

cerințele fundamentale ale hotărârilor judecătorești și un aspect important al dreptului la un proces echitabil.

Conform art. 5 din Codul administrativ, activitatea administrativă reprezintă totalitatea actelor administrative individuale și normative, a contractelor administrative, a actelor reale, precum și a operațiunilor administrative realizate de autoritățile publice în regim de putere publică, prin care se organizează aplicarea legii și se aplică nemijlocit legea.

Potrivit art.10 alin. (1) Cod administrativ, actul administrativ individual este orice dispoziție, decizie sau altă măsură oficială întreprinsă de autoritatea publică pentru reglementarea unui caz individual în domeniul dreptului public, cu scopul de a produce nemijlocit efecte juridice, prin naşterea, modificarea sau stingerea raporturilor juridice de drept public.

Astfel, art.20 Cod administrativ prevede că, dacă printr-o activitate administrativă se încalcă un drept legitim sau o libertate stabilită prin lege, acest drept poate fi revendicat printr-o acțiune în contencios administrativ, cu privire la care decid instanțele de judecată competente pentru examinarea procedurii de contencios administrativ, conform prezentului cod.

Conform art.189 alin. (1), (2) Cod administrativ, orice persoană care revendică încălcarea unui drept al său prin activitatea administrativă a unei autorități publice poate înainta o acțiune în contencios administrativ. O acţiune în contencios administrativ poate fi înaintată şi atunci cînd autoritatea publică nu a soluţionat în termen legal o cerere.

Potrivit art. 206 alin. (1) lit. a), b) Cod administrativ, o acțiune în contencios administrativ poate fi depusă pentru: anularea în tot sau în parte a unui act administrativ individual (acțiune în contestare); obligarea autorității publice să emită un act administrativ individual (acțiune în obligare).

Articolul 15 Cod electoral stipulează, că dreptul de a fi aleşi îl au cetăţenii Republicii Moldova cu drept de vot care întrunesc condiţiile prevăzute de prezentul cod.

Conform art. 38 alin. (3) din Constituția RM, dreptul de a fi aleşi le este garantat cetăţenilor Republicii Moldova cu drept de vot, în condiţiile legii.

În conformitate cu dispozițiile Codului administrativ, instanța de judecată, nu verifică numai legalitatea unui act administrativ ci realizează verificarea exercitării de către autoritatea publică a întregii activități, a dreptului discreționar.

Prin drept discreționar al autorității publice se înțelege, pe de o parte, puterea pe care o are autoritatea publică în baza legii să hotărască fie necesitatea actului însuși, fie cuprinsul lui, fie momentul alcătuirii lui, în funcție de interesul general pe care trebuie sa-l satisfacă continuu si permanent serviciul public și pe de altă parte posibilitatea acesteia de a opta între mai multe soluții posibile corespunzătoare scopului legii atunci când aplică o dispoziție legală.

Exercitarea dreptului discreționar nu permite desfășurarea unei activități administrative arbitrare. Astfel, instanța de judecată analizează dacă, în procesul activității sale decizionale, materializată prin totalitatea actelor administrative individuale și normative, a contractelor administrative, a actelor reale, precum și a operațiunilor administrative, autoritatea publică a realizat dreptul discreționar: 1) cu respectarea limitelor de competență și regulilor de procedură instituite de lege; 2) cu luarea în considerare tuturor faptele relevante; 3) conform scopului acordat prin lege.

Articolul 225 alin. (2) Cod administrativ prevede că verificarea de către instanţa de judecată, a exercitării de către autoritatea publică a dreptului discreționar, se limitează la faptul dacă autoritatea publică: a) și-a exercitat dreptul discreționar; b) a luat în considerare toate faptele relevante; c) a respectat limitele legale ale dreptului discreționar; d) și-a exercitat dreptul discreționar conform scopului acordat prin lege.

Conform art.118 alin. (1-3) Cod administrativ, motivarea este operaţiunea administrativă prin care se expun considerentele care justifică emiterea unui act administrativ individual. În motivare se indică temeiurile esenţiale de drept şi de fapt pe care le-a luat în considerare autoritatea publică pentru decizia sa. Din motivarea deciziilor discreţionare trebuie să poată fi recunoscute şi punctele de vedere din care autoritatea publică a reieşit la exercitarea dreptului discreţionar. Motivarea trebuie să se refere şi la argumentele expuse în cadrul audierii. Motivarea completă a unui act administrativ individual cuprinde: a) motivarea în drept – temeiul legal pentru emiterea actului administrativ, inclusiv formele procedurale obligatorii pe care se bazează actul; b) motivarea în fapt – oportunitatea emiterii actului administrativ, inclusiv modul de exercitare a dreptului discreţionar, dacă este cazul; c) în cazul actelor administrative defavorabile – o descriere succintă a procedurii administrative care a stat la baza emiterii actului: investigaţii, probe, audieri, opinii ale participanţilor contrare conţinutului final al actului etc. Motivarea completă este obligatorie, este parte integrantă a actului administrativ individual şi condiţionează legalitatea acestuia.

Inițial Colegiul va reitera că candidatul Partidului Politic ,,Șansă,, Filipaș Ruslan a fost înregistrat la cursa electorală în baza hotărîrii nr.13 a Consiliului electoral al circumscripției electorale comunale Tîrnova nr.13/21.

Reeșind din faptul că de către Inspectoratul de Poliție Dondușeni au fost depuse la CECEC Tîrnova nr.13/21 două sesizări precum că la data de 28 mai 2024 la IP Dondușeni au fost înregistrate denunțurile a trei locuitori din s. Tîrnova r-nul Dondușeni, pe faptul că Filipaș Ruslan, candidat la funcția de primar din partea partidului ,,Șansa,, în perioada 22.05.2024 - 28.05.2024 le-a oferit cîte 500 lei fiecăruia, pentru ca aceștea să-l voteze, candidatul la funcția de primar, Filipaș Ruslan prin hotărîrea nr.27 din 30 mai 2024 a Consiliului electoral al circumscripției electorale comunale Tîrnova nr.13/21, r-nul Dondușeni a fost anulată înregistrarea acestuia.

Potrivit prevederilor art. 54 alin. (6) lit. a) Cod electoral, se interzice concurenților electorali, participanților la referendum și grupurilor de inițiativă: să ofere alegătorilor/susținătorilor bani, bunuri, inclusiv produse alimentare, băuturi alcoolice și produse din tutun, să presteze servicii ori să acorde alte foloase, inclusiv din ajutoare umanitare sau din alte acțiuni de binefacere, în scopul determinării alegătorului/susținătorului să își exercite sau să nu își exercite drepturile electorale în cadrul alegerilor;

În conformitate cu art. 37 alin. (1), lit. f) Cod electoral, în perioada electorală, consiliul electoral de circumscripție are următoarele atribuții: f) examinează comunicările și sesizările ce țin de organizarea și desfășurarea alegerilor, depuse de autoritățile administrației publice locale, de întreprinderile, instituțiile și organizațiile implicate în procesul electoral, întreprinde măsuri pe marginea celor comunicate ori sesizate;

Cu referire la norma citată, Colegiul va menționa că organele de drept pot sesiza (în cadrul exercitării atribuțiilor funcționale) organele electorale în legătură cu abaterile de la cadrul legal, fiind o competență a acestora.

Ca urmare, sesizările înaintate de entitățile publice au un regim distinct de cel al contestațiilor care se depun numai de competitorii eletorali și alegători conform art. 94 alin.(1) Cod electoral care prevede că în calitate de subiect al contestației poate fi alegătorul, candidatul desemnat, grupul de inițiativă, blocul electoral, concurentul electoral sau participantul la referendum care revendică încălcarea drepturilor sale legitime prevăzute de prezentul cod și de alte acte normative în domeniul electoral. Pot depune contestații și partidele politice care au dreptul de a participa la scrutin în condițiile stabilite de art. 27 lit. g).

În acest sens, pornind de la faptul că inspectoratul de poliție, ca parte componentă a organelor de drept condusă de Ministerul Afacerilor Interne, are atît dreptul cît și obligația de a sesiza organele electorale în vederea neadmiterii încălcării cadrului normativ electoral, ale căror acte nu cad sub incidența regimului juridic al contestațiilor aplicabil competitorilor electorali, Colegiul reține, că corect de către CECE Tîrnova r-nul Dondușeni nr.13/21 a fost emisă hotărîrea nr.27 din 30.05.2024 cu privire la anularea înregistrării candidatului la funcția de primar al com. Tîrnova, Filipaș Ruslan, desemnat de către partidul politic ,,Șansa,,.

Într-o altă ordine de idei, cu referire la argumentul invocat de către reclamantul/apelant precum că anularea înregistrării poate fi dispusă după ce în ordinea penală este dovedită incontestabil vinovăția persoanei implicate, Cegiul va menționea că în pct. 157 din Hotărârea Curţii Constituţionale nr. 134/2016 privind confirmarea rezultatelor alegerilor şi validarea mandatului de Preşedinte al Republicii Moldova se indică următoarele: Curtea reţine, coruperea alegătorilor trebuie privită ca o gravă încălcare a principiilor alegerilor libere şi democratice, inclusiv a procesului echitabil şi transparent al alegerilor. Asemenea încălcări creează precondiţii pentru a pune la îndoială legalitatea şi legitimitatea alegerilor. De asemenea, aceste încălcări pot influenţa considerabil asupra rezultatelor alegerilor.

Caracterul grav al fenomenului coruperii alegătorilor s-a regăsit ca apreciere a temeiniciei declarării neconstituţionalităţii unui partid politic. Respectiv, Curtea constituţională în pct. 153 al hotărârii sale nr. 10/2023 privind controlul constituţionalităţii Partidului Politic „Şor” a stabilit următoarele: Curtea conchide că finanţarea netransparentă şi ilegală a activităţii Partidului „Şor” şi coruperea alegătorilor sunt incontestabile. Aceste acţiuni sistematice, continue şi în proporţii semnificative limitează în mod substanţial procesul democratic al alegerilor şi constituie un factor descurajator nu doar pentru ceilalţi concurenţi electorali dar şi pentru alegătorii care cred sincer în valorile democratice. Curtea subliniază că participarea unui asemenea partid la procesul de formare a voinţei de stat nu este permisă într-o democraţie liberă.

Art. 54 alin. (7) din Codul electoral prevede că încălcarea prevederilor alin. (5) și (6) din prezentul articol se constată de organul electoral competent, inclusiv cu suportul organelor de resort și celor de drept, iar sumele primite/utilizate în condițiile alineatelor menționate se fac venit la bugetul de stat în baza unei hotărâri a Comisiei Electorale Centrale. Actul administrativ de constatare a încălcărilor și, după caz, de aplicare a sancțiunilor prevăzute la art.102 alin. (2) lit.a), c) sau e), emis de organul electoral, din momentul în care rămâne definitiv, se aduce la cunoștința organelor de drept pentru tragerea la răspundere contravențională sau penală, după caz, în condițiile art. 103 și 104.

Cu referire la norma citată cu certitudine s-a stabilit faptul că încălcarea prevederilor alin. (6) din prezentul articol se constată de organul electoral competent, inclusiv cu suportul organelor de resort şi celor de drept.

La caz, colegiul constată, că la data de 28 mai 2024 în adresa Consiliului Electoral al Circumscripției Electorale comunale Tîmova nr. 13/21, de la Inspectoratul de Poliție Dondușeni au parvenit sesizările cu nr. de înregistrare 34/32-2595 și 34/32-2590, potrivit cărora Consiliul electoral Tîmova nr. 13/21 este sesizat despre faptul la data de 28.05.2024 la IP Dondușeni au fost înregistrate denunțurile depuse de către Lisnic Sergiu, Lungu Elena și Socolovschi Dumitru, toși locuitori ai com. Tîmova, r-nul Dondușeni, care au comunicat, că candidatul la funcția de primar din partea Partidului Politic ”Șansa”, Ruslan Filipaș în perioada 26.05.2024 — 28.05.2024, a oferit cîte 500 lei fiecăruia pentru a vota în favoarea acestuia cu propunerea de a atrage și alți consăteni în favoarea susținerii votului acestuia și a partidului de care este promovat, fiind oferite promisiuni cu scop financiar.

În cadrul examinării sesizărilor, consiliul a cercetat copiile autentificate, înregistrate la Inspectoratul de Poliție Dondușeni și a stabilit, că Lisnic Sergiu locuitor al com. Tîrnova, r-nul Dondușeni a comunicat că, la data de 26.05.2024 la domiciliul său aproximativ la orele 20.00 la el a venit candidatul la funcția de primar Filipaș Ruslan, care i-a oferit 500 lei pentru a vota în favoarea acestuia și a partidului care l-a promovat, promițîndui un suport financiar pentru a îndemna și alți consăteni ai comunei Tîmova să-l voteze.

În rezultatul examinării au constatat, că și Lungu Elena locuitoare a com. Tîrnova a comunicat, că la data de 28 mai 2024, în jurul orelor 09.00 s-a întîlnit cu candidatul la funcția de primar Filipaș Ruslan, care i-a oferit surse bănești în sumă de 500 lei pentru a-l vota și i-a solicitat să îndemne și alte rude din familie sau alți consăteni să-l voteze ca primar, promițindu-i support financiar.

La fel, și Socolovschi Dumitru a declarant organului de poliție, că nu ține minte data, dar cu aproximativ o săptămînă pînă la denunț candidatul la funcția de primar Filipaș Ruslan i-a oferit 500 lei pentru a-l vota promițîndu-i un suport financiar pentru a îndemna și alți consăteni din comuna Tîmova să-l voteze.

De asemenea au fost studiate și celelalte înscrisuri, inclusiv ordonanțele și procesele verbal de ridicare a obiectelor și documentelor, conform cărora au fost ridicate trei bancnote cu nominalul a cîte 500 lei fiecare.

Înscrisurile date au fost prezentate Consiliului electoral de un organ de drept, cu denunțuri de la persoane concrete, cu dovada ridicării banilor oferiți, astfel la membrii consiliului nu puteau apărea dubii referitor la veridicitatea informației de corupere a alegătorilor. Astfel, colegiul constată legalitatea acțiunilor consiliului.

Argumentul apelantului, că faptul coruperii alegătorilor urma să fie constatat de organele de drept competente, nu poate fi reținut de instanța de apel deoarece procesele electorale, reieşind din natura acestora, sunt limitate în timp, iar procesele penale, care includ garanţii depăşesc essential perioada electorală. Prin urmare, atestarea unor fapte de corupere a alegătorilor în cadrul campaniei electorale a unui competitor electoral, conform prevederilor Codului electoral nu poate servi temei pentru reacţie din partea organelor electorale atâta timp cât nu există finalitatea procesului penal în acest sens prin emiterea unei sentinţe definitive de condamnare.

Ca urmare, se apreciază critic argumentul invocat de către apelant precum că organul de poliție nu este subiect de depunere a actelor în adresa organului electoral, iar ca instituție nu au dreptul de a se implica în campania electorală și procesele electorale cu scopul de a favoriza sau defavoriza vreun candidat.

Normele Codului electoral indică la faptul, că în cazul constatării de către organul electoral a coruperii alegătorilor sau susţinătorilor prin oferirea de bani, bunuri, servicii ori alte foloase în vederea determinării alegătorului /susţinătorului să îşi exercite sau să nu îşi exercite drepturile electorale în cadrul alegerilor, survine sancţiunea şi luând în considerare riscurile şi pericolul care-l poate produce fenomenul coruperii alegătorilor, anularea înregistrării concurentului electoral reprezintă o sancţiune proporţională.

Or, sancţiunile administrative propuse fortifică caracterul de prevenţie a faptelor prejudiciabile ce urmăresc compromiterea principiului democraţiei alegerilor.

Totodată, se diferenţiază procedurile electorale de cele contravenţionale și penale, acestea nefiind direct interdependente.

Argumentul invocat de apelant, că nu a avut posibilitatea de a consulta dosarul administrativ și a prezenta argumente, se respinge de colegiu și se reține, că acestuia i s-a restabilit acest drept de instanță prin acordarea accesului la toate materialele dosarului administrrativ. Distinct de aceasta

colegiul menționează, că această încălcare ar putea fi reținută doar dacă ar avea legătura cauzală cu ilegalitatea actului, fapt ce nu a fost reținut de instanță.

Completul specializat pentru examinarea acţiunilor în contencios administrativ notează că, în conformitate cu art. 31 Cod administrativ, actele administrative individuale şi operaţiunile administrative scrise trebuie să fie motivate.

În conformitate cu prevederile art.118 Cod administrativ, motivarea este operaţiunea administrativă prin care se expun considerentele care justifică emiterea unui act administrativ individual. În motivare se indică temeiurile esenţiale de drept şi de fapt pe care le-a luat în considerare autoritatea publică pentru decizia sa.

Din motivarea deciziilor discreţionare trebuie să poată fi recunoscute şi punctele de vedere din care autoritatea publică a reieşit la exercitarea dreptului discreţionar. Motivarea trebuie să se refere şi la argumentele expuse în cadrul audierii. Motivarea completă a unui act administrativ individual cuprinde: a) motivarea în drept – temeiul legal pentru emiterea actului administrativ, inclusiv formele procedurale obligatorii pe care se bazează actul; b) motivarea în fapt – oportunitatea emiterii actului administrativ, inclusiv modul de exercitare a dreptului discreţionar, dacă este cazul; c) în cazul actelor administrative defavorabile – o descriere succintă a procedurii administrative care a stat la baza emiterii actului: investigaţii, probe, audieri, opinii ale participanţilor contrare conţinutului final al actului etc. Motivarea completă este obligatorie, este parte integrantă a actului administrativ individual şi condiţionează legalitatea acestuia.

Motivarea nu este obligatorie în cazul în care: a) autoritatea publică admite o petiţie în totalitate fără ca prin decizia de soluţionare a ei să fie afectate drepturile sau interesele legitime ale altor persoane; b) acest lucru este prevăzut expres de lege; sau c) autoritatea publică emite acte administrative individuale de acelaşi fel într-un număr mai mare sau automatizat şi, conform circumstanţelor de fapt ale cazului în parte, nu se cere o motivare.

Reieșind din norma legală menționată supra în raport cu materialele cauzei, Completul de judecată constată că, actul contestat este motivat în conformitate cu norma menționată, or sunt indicate argumentele bazate pe o cercetare amplă a materialelor cauzei și a probelor acumulate în raport cu poziția părților în procedura administrativă.

Un alt argument invocat de către apelant este și faptul autoritatea publică a acționat cu rea credință în exercitarea dreptului discreționar, admițînd duble standarde.

Potrivit art. 137 alin. (1) - (4) Cod administrativ, în exercitarea dreptului discreţionar atribuit, autorităţile publice trebuie să acţioneze cu bună-credinţă în limitele legal stabilite şi cu respectarea scopului pentru care le-a fost atribuit dreptul. Daca autoritatea publică poate decide discreţionar şi doar una din mai multe consecinţe juridice este legală, atunci dreptul discreţionar al autorităţii publice se reduce la alegerea consecinţei juridice/soluţiei legale. Stările de fapt identice în esenţă se tratează identic. O tratare neidentică a două stări de fapt identice se admite numai dacă există un motiv obiectiv. Dacă într-un caz autoritatea publică şi-a exercitat dreptul discreţionar într-un anumit mod, atunci în cazuri similare ea este obligată să îşi exercite dreptul discreţionar în acelaşi mod. Această regulă nu se aplică dacă autoritatea publică intenţionează să îşi schimbe în viitor practica de exercitare a dreptului discreţionar în cazuri similare.

În conformitate cu prevederile art. 21 Cod administrativ autorităţile publice şi instanţele de judecată competente trebuie să acţioneze în conformitate cu legea şi alte acte normative. Exercitarea atribuţiilor legale nu poate fi contrară scopului pentru care acestea au fost reglementate. Autorităţile publice şi instanţele de judecată competente nu pot dispune limitarea exercitării drepturilor şi a libertăţilor persoanelor decît în cazurile şi în condiţiile expres stabilite de lege.

Conform art. 29 Cod administrativ orice măsură întreprinsă de autoritățile publice prin care se afectează drepturile sau libertăţile prevăzute de lege trebuie să corespundă principiului proporţionalităţii. O măsură întreprinsă de autorităţile publice este proporţională dacă: a) este potrivită pentru atingerea scopului urmărit în temeiul împuternicirii atribuite prin lege; b) este necesară pentru atingerea scopului; c) este rezonabilă. Măsura întreprinsă de autorităţile publice este una rezonabilă dacă ingerinţa produsă prin ea nu este disproporţională în raport cu scopul urmărit.

Completul specializat pentru examinarea acţiunilor în contencios administrativ reţine că normele enunţate nu interzic ingerința în anumite drepturi şi libertăți recunoscute de lege, doar că orice măsură întreprinsă de autoritățile publice trebuie să fie proporțională.

În această ordine de idei, Completul specializat va remarca că în jurisprudența sa, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a reținut că articolul 3 din Protocolul nr.1 la Convenție consacră un principiu fundamental într-un regim politic cu adevărat democratic şi are o importanță fundamentală în sistemul Convenției. Or, chiar și drepturile garantate de articolul 3 nu sunt absolute. Există loc de „limitări implicite”, iar statele contractante trebuie să dispună de o marjă largă de apreciere în această materie (Labita v. Italia [MC], 6 aprilie 2000, § 201; Vito Sante Santoro v. Italia, 1 iulie 2004, § 54).

Astfel, dacă dreptul de a candida nu este absolut, limitările implicite care pot face obiectul său nu trebuie să-l reducă până aduc atingere esenței sale şi nici să-l priveze de efectivitatea sa. Astfel de limitări trebuie să fie conforme cu statul de drept și să fie însoțite de suficiente garanții pentru a evita arbitrariul (Ofensiva Tinerilor v. România, 15 decembrie 2015, § 52). De asemenea, limitarea trebuie să urmărească realizarea unui scop legitim și să utilizeze mijloace care nu sunt disproporționate (Kalda v. Estonia (nr. 2), 6 decembrie 2022, § 40).

Așa cum prevede articolul 54 alin. (2) din Constituţie, exercițiul drepturilor şi al libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege. Principiul legalității presupune îndeplinirea standardului calității prevederilor legale aplicabile (a se vedea HCC nr. 9 din 11 aprilie 2023, § 66).

Astfel, din cele constatate în ședința de judecată, prin prisma normelor sus expuse, Completul de judecată conchide că argumentele invocate de către apelant în susținerea pretențiilor sunt declarative şi care urmează a fi respinse, or, prin prisma normelor ce reglementează raportul juridic litigios, raportat la materialele cauzei rezultă că hotărârea contestată este legală, iar argumentele invocate nu sunt de natură de a anula actul administrativ contestat.

Urmare a constatărilor expuse supra, vis-a-vis de circumstanțele faptice ale cazului dedus judecării în ordine de apel, Colegiul civil și de contencios administrativ al Curții de Apel Bălți concluzionează de a respinge apelul declarat de Filipaș Ruslan prin intermediul avocatului Banaru Vadim.

În conformitate cu art.240 alin. (1), lit. a) CPC, Colegiul civil şi de contencios administrativ al Curţii de Apel Bălţi, -

Decide:

Cererea de apel depusă de avocatul Banaru Vadim în interesele lui Filipaș Ruslan împotriva hotărîrii judecătoriei Edineț, sediul Dondușeni din 01 iunie 2024, la cererea de chemare în judecată în contencios administrativ formulată de Filipaș Ruslan către Consiliul electoral al circumscripției Comunale Tîrnova r-nul Dondușeni nr.13/21 cu privire la anularea Hotărîrii nr.

27 din 30 mai 2024 „ Cu privire la sesizările nr.34/32-2595 și nr.34/32-2590 din 28 mai 2024 a Inspectoratului de Poliție Dondușeni„ se respinge.

Decizia este executorie, dar poate fi atacată cu recurs la Curtea Supremă de Justiţie în termen de 3 zile prin intermediul Curţii Supreme de Justiție.

Preşedintele şedinţei Adriana Garbuz

Judecătorii Iulia Grosu

Andrian Ciobanu